

Hem > ... > Familjefrågor Och Arv > Skilsmässa Och Hemskillnad > Scotland

Skilsmässa och hemskillnad

Innehåll inlagt av

European Judicial Network
(in civil and commercial
matters)

Skottland

1 Vilka krav måste vara uppfyllda för att makarna ska kunna få en dom på äktenskapsskillnad?

I Skottland måste man gå via domstol för att få äktenskapsskillnad. Domstolen kan meddela beslut om äktenskapsskillnad om det kan fastställas att

- det föreligger djup och varaktig söndring i äktenskapet, eller
- ett preliminärt intyg om ändrad könstillhörighet (*Interim Gender Recognition Certificate*) har utfärdats till en av makarna i enlighet med *Gender Recognition Act 2004* efter det att äktenskapet ingåtts.

Djup och varaktig söndring i äktenskapet kan fastställas genom att sökanden lägger fram bevis för en av de fyra omständigheter som anges i fråga 2 nedan.

2 På vilka grunder kan man få äktenskapsskillnad?

Se svaret på fråga 1 ovan. Djup och varaktig söndring i äktenskapet kan konstateras om en av följande förutsättningar är uppfylld:

- Svaranden har begått äktenskapsbrott.
- Svarandens uppförande är oacceptabelt (*unreasonable*).
- Makarna har inte bott tillsammans på ett år och den andra maken samtycker.
- Parterna har inte bott tillsammans på två år.

Ett förenklat förfarande kan tillämpas för vissa fall som omfattas av de två sistnämnda kategorierna.

3 Vilka rättsliga konsekvenser får en äktenskapsskillnad när det gäller

3.1 makarnas personliga förhållanden (t.ex. i fråga om efternamn),

I lagen finns inga särskilda bestämmelser om f.d. makars personliga förhållanden. När det gäller efternamn kan vardera maken behålla sitt eget efternamn när de gifter sig. På motsvarande sätt har de rätt att behålla sin makas/makes efternamn efter äktenskapsskillnad.

3.2 fördelningen av makarnas egendom,

I *Family Law (Scotland) Act 1985* finns bestämmelser om fördelningen av makarnas egendom vid äktenskapsskillnad. Med makarnas egendom avses vanligen all den egendom som makarna förvärvat under äktenskapet samt egendom som förvärvats före äktenskapet för att användas som makarnas gemensamma hem – eller möbler för det hemmet. Makarnas egendom omfattar inte annan egendom som förvärvats före giftermålet, egendom som förvärvats av en maka/make efter det att makarna flyttat ifrån varandra eller egendom som under äktenskapet erhållits som gåva eller arv av tredje part.

Var och en av makarna kan ansöka i domstol om ett beslut enligt 1985 års lag. Domstolen kan meddela beslut om betalning av ett engångsbelopp, överföring av egendom, betalning av fortlöpande underhåll, pensionsinbetalningar eller kompensation för pension och liknande.

När domstolen fattar ett beslut måste den iaktta följande principer:

- Nettovärdet av makarnas egendom bör delas rättvist.
- Domstolen ska beakta den ekonomiska fördel som en part haft genom den andra partens bidrag, och den ekonomiska förlust som en part lidit till förmån för den andra parten eller för familjen. Makarna kan ha bidragit på annat sätt än ekonomiskt, särskilt genom att se efter hemmet eller sköta om familjen.
- Den ekonomiska bördan för att ta hand om familjens barn under 16 år bör delas rättvist mellan parterna.
- En part som i väsentlig grad har varit ekonomiskt beroende av den andra parten i ett äktenskap bör få ekonomiskt underhåll för att han eller hon ska ha möjlighet att anpassa sig till förlusten av den försörjning som han eller hon haft. Detta underhåll kan betalas i upp till tre år.
- Om det är troligt att en part i ett äktenskap kommer att få allvarliga ekonomiska problem till följd av äktenskapsskillnaden, bör han eller hon få ett skäligt underhåll under en skälig tidsperiod för att ta sig ur problemen i fråga.

3.3 makarnas gemensamma, underåriga barn,

Som det anges i svaret på fråga 3.2 ovan bör den ekonomiska bördan för att ta hand om familjens barn delas lika. Se även [faktabladet om föräldransvar i Skottland på webbplatsen för Europeiskt rättsligt nätverk \(EJN\)](#).

3.4 underhållsskyldighet mot den andra maken?

Se [faktabladet om underhållsskyldighet i Skottland på webbplatsen för Europeiskt rättsligt nätverk \(EJN\)](#).

4 Vad är den praktiska innebörden av hemskillnad?

Enligt *Divorce (Scotland) Act 1976* kan en domstol i Skottland meddela dom om hemskillnad (*judicial separation*). Hemskillnad kan beviljas makar som är emot skilsmässa, men som inte längre vill leva tillsammans. Makarna är fortfarande gifta och måste fortsätta att bidra till varandras underhåll – dvs. de måste fortfarande sörja för varandra ekonomiskt som vilket gift par som helst.

5 Vilka krav måste vara uppfyllda för att erhålla hemskillnad?

Kraven för att få hemskillnad är desamma som för äktenskapsskillnad. Se svaret på fråga 1 ovan.

6 Vad får en hemskillnad för rättsliga följder?

Se svaret på fråga 4 ovan. Observera att hemskillnad inte hindrar att en av de separerade makarna ansöker om äktenskapsskillnad.

7 Vad är den praktiska innebörden av annullering av äktenskap?

Även om annullering av äktenskap (*marriage annulment*) inte används som juridiskt begrepp i Skottland kan en berörd part, om ett skotskt äktenskap är ogiltigt (*void*), vända sig till domstol för en förklaring om återgång av äktenskap (*declarator of nullity*). Detta innebär att äktenskapet i de flesta hänseenden betraktas som om det aldrig existerat. I Skottland är ett äktenskap ogiltigt om

- en av parterna var under 16 år när äktenskapet ingicks,
- parterna är för nära släkt – de förbjudna släktskapsleden anges i tillägg 1 till *Marriage (Scotland) Act 1977*,
- åtminstone en av parterna redan var gift,
- åtminstone en av parterna var oförmögen att samtycka till äktenskapet,
- en part som var förmögen att samtycka till äktenskapet endast gjorde detta på grund av tvång eller misstag.

Om ett äktenskap är upphävbart (*voidable*) består äktenskapet tills en av parterna ansöker om återgång av äktenskapet. Den enda grunden för att ett äktenskap ska vara upphävbart är att en av parterna var obotligt impotent då äktenskapet ingicks.

8 Vilka krav måste vara uppfyllda för att ett äktenskap ska annulleras?

En berörd part kan ansöka hos domstol om en förklaring om återgång av ett ogiltigt äktenskap och en maka/make kan ansöka hos domstol om en förklaring om att äktenskapet är upphävbart. Se svaret på fråga 7 ovan för mer information om ogiltiga och upphävbara äktenskap.

9 Vad blir den rättsliga följden av att äktenskapet annulleras?

Ett ogiltigt äktenskap anses aldrig ha existerat, så det är inte säkert att det finns något behov av att ansöka om en förklaring om återgång. Om en domstol utfärdar en förklaring om återgång, kan den också meddela beslut om ekonomiskt understöd mellan parterna i det ogiltiga äktenskapet. Ett upphävbart äktenskap kan också anses aldrig ha existerat om domstolen utfärdar en förklaring om återgång.

10 Kan man lösa frågor som har med äktenskapsskillnaden att göra på annat sätt än genom att väcka talan i domstol?

[Relationships Scotland](#) är en frivilligorganisation som med bidrag från den skotska regeringen och genom ett nätverk av lokala byråer tillhandahåller medling för par som har beslutat sig för att skiljas eller separera. Medling är en frivillig process som kan hjälpa par att enas om lösningar på praktiska problem. Parterapi erbjuds också par eller enskilda som går igenom svårigheter i sitt förhållande. Lämplig rådgivning och stöd för en familj kan hjälpa den att undvika handlings sätt som kan leda till en rättslig process.

Familjemedling erbjuds också av organisationen [Comprehensive Accredited Lawyer Mediators](#).

Alternativt kan man använda sig av *collaborative law* (ett förfarande där parterna tillsammans med sina advokater försöker komma fram till en lösning utanför domstolen) eller ett skiljedomsförfarande. [Flag Scotland](#)

Det är möjligt att registrera ett juridiskt bindande avtal i *Books of Council and Session* hos Skottlands arkiv [Registers of Scotland](#).

De [skotska myndigheterna](#) har tagit fram informationspaketet *Parenting Agreement for Scotland*. Det är ett verktyg som hjälper föräldrar att finna goda lösningar för barnen när förhållandet avslutas.

11 I vilken domstol ansöker man om äktenskapsskillnad, hemskillnad eller annullering av äktenskap? Vilka formaliteter måste följas och vilka handlingar bör bifogas ansökan?

Äktenskapsskillnad/hemskillnad

i. Ansökan om äktenskapsskillnad eller hemskillnad kan göras antingen vid den högsta domstolen i Skottland, som är *Court of Session* i Edinburgh, eller vid en av de lokala sheriftdomstolarna (*Sheriff Courts*). På webbplatsen för det skotska domstolsverket [Scottish Courts and Tribunals Service](#) finns en karta som visar var domstolarna är belägna samt adresser och kontaktuppgifter.

ii. Man kan själv välja vilken domstol man vill vända sig till. För att väcka talan i *Court of Session* måste det fastställas att skotsk domstol är behörig att pröva ärendet. För att vända sig till en sheriftdomstol måste det fastställas att ärendet hör till sheriftdomstolens geografiska behörighetsområde. Behörigheten grundar sig på hemvist eller domicil. Att en person har domicil kan fastställas om personen i fråga anser att han eller hon har sitt hem på en viss plats i Skottland och ämnar bo där varaktigt under överskådlig framtid.

iii. I Skottland finns två olika metoder att ansöka om äktenskapsskillnad.

iv. Förenklad ansökan kan användas om grund för äktenskapsskillnad kan fastställas med hänvisning till att

parterna inte har bott tillsammans på ett år och svaranden samtycker till ansökan, eller de inte har bott tillsammans på två år och svaranden inte samtycker till ansökan. Förenklad ansökan kan användas endast om

- det inte pågår några andra domstolsförfaranden som kan resultera i att äktenskapet avslutas,
- det inte finns barn under 16 år i äktenskapet,
- ingen av parterna har begärt ett beslut om ekonomiskt underhåll vid äktenskapsskillnad, och
- ingen av parterna i äktenskapet lider av en mental störning.

v. Ansökan om äktenskapsskillnad med användning av det förenklade förfarandet görs i allmänhet av parterna själva utan hjälp av advokat. Denna typ av ansökan har blivit känd som "Do it yourself divorce" (gör-det-själv-skilsmässa). Ansökningsblanketter och anvisningar finns på det skotska domstolsverkets webbplats: [Scottish Courts and Tribunals Service](#).

vi. Den andra (vanliga) typen av ansökan om äktenskapsskillnad eller hemskillnad görs genom en stämningsansökan i *Court of Session* eller sherifffdomstol (där handlingen kallas *initial writ*). Varje domstol har sina egna regler för hur en sådan ansökan bör utformas (se under *Rules and Practice* på webbplatsen för [Scottish Courts and Tribunals Service](#); kapitel 49 i *Court of Session rules* och kapitel 33 i *Ordinary Cause Rules for the Sheriff Court* rör familjemål).

Annulering

vii. Ansökan om en förklaring om återgång (*declarator of nullity*), dvs. annullering av ett äktenskap måste göras vid domstol.

Formaliteter och handlingar

viii. I varje domstol tas en avgift ut för den inledande ansökan och eventuellt också i senare skeden av förfarandet. Om du får rättshjälp eller vissa former av socialunderstöd kan du ha rätt till avgiftsbefrielse. Ansökningsblanketten för avgiftsbefrielse finns i avsnittet om äktenskapsskillnad på det skotska domstolsverkets webbplats: [Scottish Court Service](#).

ix. Tillsammans med ansökan om äktenskapsskillnad, hemskillnad eller återgång måste du lämna in ett äktenskapscertifikat.

12 Kan man få rättshjälp för att täcka kostnaderna i målet?

Rådgivning och rättsligt biträde kan fås i frågor som rör äktenskapsskillnad, förutsatt att man uppfyller de normala lagstadgade ekonomiska kraven. Rättshjälp i tvistemål kan också fås för äktenskapsskillnad, förutom vid det förenklade förfarandet, förutsatt att man uppfyller normala lagstadgade krav i fråga om ekonomiskt stödberättigande, godtagbara skäl för ansökan och det med hänsyn till omständigheterna i fallet är rimligt att rättshjälp beviljas. Kontakta den skotska rättshjälpsmyndigheten [Scottish Legal Aid Board](#) (SLAB) för mer information om vem som kan få rättshjälp.

13 Kan en dom på äktenskapsskillnad, hemskillnad eller annullering av äktenskap överklagas?

i. Beslut om äktenskapsskillnad till följd av en förenklad ansökan som meddelats av sherifffdomstol kan överklagas skriftligen inom 14 dagar från beslutsdatumet.

ii. Beslut om äktenskapsskillnad till följd av en förenklad ansökan som meddelats av *Court of Session* kan inte överklagas. För att upphäva beslutets giltighet och verkan måste ett s.k. reduktionsförfarande inledas vid denna domstol (*action of reduction*).

iii. Beslut om äktenskapsskillnad till följd av den andra (vanliga) typen av ansökan eller om hemskillnad som meddelats av sherifffdomstol kan överklagas inom 14 dagar från beslutsdatumet. Beslut om äktenskapsskillnad, hemskillnad eller återgång (annulering) av äktenskap som meddelats av *Court of Session* kan överklagas inom 21 dagar från beslutet.

14 Hur ska man göra för att få en dom på äktenskapsskillnad, hemskillnad eller annullering av äktenskap som meddelats i en annan medlemsstat erkänd i [medlemsstat]?

Erkännande av äktenskapsskillnad, annullering och hemskillnad faller vanligen inom tillämpningsområdet för den s.k. Bryssel II-förordningen, dvs. rådets förordning (EG) nr 2201/2003 av den 27 november 2003. I artikel 21 i denna förordning fastställs grunderna för erkännande.

i. En dom som har meddelats i en medlemsstat ska erkännas i de andra medlemsstaterna utan att något särskilt förfarande behöver anlitas.

ii. I synnerhet, och utan att det påverkar tillämpningen av punkt 3, ska inget särskilt förfarande behöva anlitas för att uppdatera uppgifter om civilstånd i relevanta register i en medlemsstat på grundval av en i en annan medlemsstat meddelad dom om äktenskapsskillnad, hemskillnad eller annullering av äktenskap, om denna dom inte kan överklagas enligt lagen i den medlemsstaten.

iii. En berörd part kan få fastställt av *Court of Session* att domen ska erkännas eller inte erkännas.

iv. Om frågan huruvida en dom ska erkännas uppkommer som en prejudiciell fråga vid en domstol i en medlemsstat, får den domstolen avgöra frågan om erkännande.

Skottland har nu infört samkönade äktenskap. Eftersom det förelåg osäkerhet om huruvida Bryssel IIa-förordningen är tillämplig i fråga om samkönade förhållanden infördes bestämmelser, motsvarande dem i Bryssel IIa, om erkännande av domar från andra medlemsstater. Dessa återfinns i *Marriage (Same Sex Couples) (Jurisdiction and Recognition of Judgments) (Scotland) Regulations 2014* (SSI 2014 No. 362).

Om ett beslut inte kan erkännas enligt Bryssel II-förordningen eller liknande bestämmelser tillämpas del II i *Family Law Act 1986* och särskilt § 46 i denna. De grunder för erkännande som anges i denna paragraf är följande:

1. Äktenskapsskillnad, annullering eller hemskillnad som beviljats genom dom utomlands ska erkännas om

a. äktenskapsskillnaden, annulleringen eller hemskillnaden är i kraft enligt lagen i det land där den beviljats, och

b. en av parterna i äktenskapet vid den tidpunkt då förfarandet inleddes

i. hade hemvist i det land där äktenskapsskillnaden, annulleringen eller hemskillnaden beviljades, eller

ii. hade domicil i det landet, eller

iii. var medborgare i det landet.

2. Äktenskapsskillnad, annullering eller hemskillnad som beviljats utomlands på annat sätt än genom dom ska erkännas om

a. äktenskapsskillnaden, annulleringen eller hemskillnaden är i kraft enligt lagen i det land där den beviljats,

b. vid den tidpunkt då äktenskapsskillnaden beviljades

i. båda parterna i äktenskapet hade domicil i det landet, eller

ii. en av parterna i äktenskapet hade domicil i det landet och den andra parten hade domicil i ett land enligt vars lagstiftning äktenskapsskillnaden, annulleringen eller hemskillnaden erkänns som giltig, och

c. ingen av parterna i äktenskapet hade hemvist i Storbritannien under en oavbruten period av ett år omedelbart före den dagen.

15 Till vilken domstol ska man vända sig för att begära omprövning av ett beslut att i [medlemsstat] erkänna en dom på äktenskapsskillnad, hemskillnad eller annullering av äktenskap som har meddelats i en annan medlemsstat? Hur handläggs sådana mål?

Erkännande av äktenskapsskillnad, annullering och hemskillnad omfattas vanligen av tillämpningsområdet för Bryssel II-förordningen, dvs. rådets förordning (EG) nr 2201/2003 av den 27 november 2003. Mer information om denna förordning finns i svaret på fråga 14 ovan.

Vid *Court of Session* eller *Sheriff Court* kan man ansöka om fastställande av att domen ska erkännas eller inte erkännas.

16 Vilket lands lag tillämpas i ett mål om äktenskapsskillnad mellan makar som inte har hemvist i [medlemsstat] eller har olika medborgarskap?

Om de skotska domstolarna beslutar att de har behörighet tillämpar de i allmänhet skotsk lagstiftning.

Ytterligare information

[Det skotska domstolsverket \(Scottish Court Service\)](#)

[Den skotska rättshjälpsmyndigheten \(Scottish Legal Aid Board\)](#)

[Skottlands regering](#)

Den här webbsidan hör till portalen [Ditt Europa](#).

Du får gärna [lämna synpunkter](#) på innehållet

Senaste uppdatering: 09/02/2022

De nationella versionerna av sidan sköts av respektive kontaktpunkt. Översättningarna har gjorts av EU-kommissionen. Det är möjligt att översättningarna ännu inte tar hänsyn till eventuella ändringar som de nationella myndigheterna har gjort. Varken det europeiska rättsliga nätverket eller kommissionen påtar sig något som helst ansvar för information eller uppgifter som ingår eller åberopas i detta dokument. För de upphovsrättsliga regler som gäller för den medlemsstat som ansvarar för denna sida hänvisas till det rättsliga meddelandet.